

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію **Чжао Хунцзюань**
за темою

«Методичні засади архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку (на прикладі КНР)»»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

зі спеціальності – 191 «Архітектура та містобудування»,

галузь знань – 19 Архітектура та будівництво

Актуальність теми дисертації. За даними ООН, у 2020 році вік майже кожного десятого мешканця Землі становив 65+ років. Згідно прогнозів, у 2050 році їх частка зросте до 16%, населення Землі швидко старіє. Наступною загальносвітовою проблемою є падіння народжуваності, починаючи з 1980-х років. За даними Світового банку, у 1960-х щорічний приріст населення на Землі становить 2%, нині – менше 1%, що може призвести до зменшення чисельності сімей, збільшення частки самотніх літніх людей та, навіть, до депопуляція. Учені Вашингтонського університету порахували, що пік депопуляції людства пройде у 2064 році. Працездатне населення виходить на пенсію і, оскільки, народжуваність падає, питання догляду за літніми людьми набуває все більшої актуальності в усьому світі.

Зважаючи на вищевикладене, питання розроблення методичних засад архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку є досить актуальним не лише для КНР, але і для багатьох країн світу.

Актуальність дисертаційного дослідження «Методичні засади архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку (на прикладі КНР)», також пов'язана із необхідністю розробки основних засад архітектурно-планувальної організації закладів соціального

захисту для людей літнього віку та науково-обґрунтованих принципів та прийомів їх формування.

Враховуючи вищевикладене, тема дисертаційного дослідження Чжао Хунцзюань є надзвичайно актуальною.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірність і новизна. У дисертаційній роботі Чжао Хунцзюань провела ґрунтовний аналіз підґрунтя (передумов) для створення закладів для літніх людей, що сформувалося у світі; також здійснила достатньо глибокий аналіз сучасного світового досвіду проектування та будівництва даних закладів на прикладі Європейських країн, США, країн Азії, а також України; провела аналіз основних науково-теоретичних досліджень у даній сфері та літературних джерел, що дало можливість виявити проблематику та запропонувати наукові шляхи вирішення, визначило об'єкт дослідження. Безумовну наукову цінність становить те, що Чжао Хунцзюань у дисертаційному дослідженні провела класифікацію закладів соціального захисту для людей літнього віку, запропонувала перспективні типи, встановила основні наукові принципи та прийоми архітектурно-планувальної організації закладів, що безумовно сприятиме подальшому розвитку типології та удосконаленню методики проектування соціальних закладів.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації визначається тим, що робота спирається на значну кількість вітчизняних та закордонних досліджень в галузі архітектури та містобудування, статистичні дані; наліз законодавчих актів та нормативних документів України та КНР; досвід сучасного проектування; автором використано значний діапазон методів дослідження (емпіричні, теоретичні), що стало вагомим підґрунтям та інструментом для дослідження.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити загальний висновок, що всі отримані результати наукового дослідження достовірні, містять наукову новизну та є особистими досягненнями Чжао Хунцзюань.

Рекомендації щодо використання результатів та висновків дисертації.

Одержані в ході дослідження результати становлять науковий інтерес, робота містить наукову новизну. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання у подальшій науковій роботі; у можливості вдосконалення типології та методики проектування соціальних закладів, а також у проектній роботі з метою отримання оптимального варіанту проектного рішення, вдосконалені державних будівельних норм та дотичних нормативних документів (в т.ч. для України) тощо. Наукові результати дослідження також можуть бути використані у якості науково-методичного матеріалу, у навчальному процесі вітчизняних архітектурних ВНЗ України та КНР, що свідчить про безумовну практичну цінність даної роботи.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота Чжао Хунцзюань складається із анотацій українською та англійською мовами, списку опублікованих праць, переліку термінів та визначень понять, вступу, трьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Результати дослідження викладені у текстовій частині на 118 сторінках. Графічна частина налічує 30 ілюстрацій. Список використаних джерел сформований із 162 джерел. Дисертаційна робота також містить п'ять додатків на 16 сторінках, акти впровадження на 2 сторінках. Структура дисертації чітка і не викликає зауважень.

Об'єктом дослідження виступають заклади соціального захисту для людей літнього віку.

Мета дисертаційного дослідження сформульована як визначення основних принципів архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку. Сформульовані задачі дисертаційного дослідження повністю відповідають поставленій меті.

Дисертацію «Методичні засади архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку (на прикладі КНР)», вирізняє актуальність, яка базується на статистиці; ґрунтовна розробка наукових

положень та апарату дослідження; ретельний підбір та аналіз літературних джерел та сучасного досвіду проектування та будівництва.

Структура дисертаційної роботи чітка та має вичерпний характер. Розділи змістовні, містять достатню кількість графічного матеріалу, який репрезентує основні етапи та результати дослідження, висновки до розділів та ґрунтовні основні висновки.

У вступі надано інформацію щодо актуальності теми дослідження, чітко окреслені завдання дослідження, означені об'єкт та предмет, логічно представлена наукова новизна, надано вичерпну інформацію щодо оприлюднення результатів дослідження, практичних рекомендацій та впроваджень.

У першому розділі дисертаційного дослідження «Тенденції формування типології закладів соціального захисту для літніх людей» автором проаналізовано демографічну ситуацію у КНР та в світі на підставі чого обґрунтовано необхідність дослідження питання формування сучасних закладів соціального захисту для людей літнього віку. Проведений огляд сучасного стану проектування та будівництва закладів для літніх людей у світі на прикладі Швеції, Німеччини, Великобританії, США, КНР, України дав можливість окреслити перспективи подальшого розвитку та формування даних закладів, запропонувати класифікацію. Також у першому розділі автором досить ретельно проаналізовано існуючі теоретичні дослідження в Україні та КНР, наведений огляд літературних джерел за темою дослідження та нормативно-законодавчої бази.

У другому розділі дисертаційного дослідження «Методи наукових досліджень з архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту» автором запропоновано загальну методику дослідження із застосуванням системного підходу; визначено та проаналізовано групи внутрішніх (природно-кліматичний, архітектурно-типологічний тощо) та зовнішніх (містобудівний, соціально-економічний та демографічний,

психологічно-фізіологічний) факторів, які здійснюють вплив на архітектурно-планувальну організацію закладів соціального захисту для літніх людей.

Значний практичний інтерес становлять рекомендовані у ході дослідження (таб. 2.1-2.6) площі основних приміщень закладів для літніх людей, що дозволить у подальшому зробити процес проектування більш впорядкованим. Застосування розроблених принципів (зокрема принципи інклюзивності, гнучкості планувальних рішень) та прийомів (організації комфортного середовища, використання адаптивних технологій) архітектурно-планувальної організації, а також запропонованих сучасних конструктивних рішень («відкриті» і «закриті» архітектурно-конструктивні системи) сприятиме покращенню загальних архітектурних рішень закладів для літніх людей, зробить їх планувальну структуру більш універсальною та морально не старіючою.

У третьому розділі дослідження «Рекомендації з проектування закладів» надано рекомендації щодо розташування закладів для людей літнього віку які базуються на стратегії розвитку системи закладів соціального захисту КНР, а також надано пропозиції щодо формування сучасної номенклатури перспективних типів закладів для людей літнього віку (ґрунтуються на основі низки Законів КНР); визначено особливості сприйняття внутрішнього архітектурного простору пацієнтами даних закладів.

Усі визначені розділи освітлені в межах дисертаційної роботи, що дало можливість зробити висновки до кожного розділу, головні висновки та розробити рекомендації щодо їх подальшого використання. Висновки дисертаційного дослідження відображають основний зміст роботи, її наукову новизну.

Отримані наукові результати дослідження є обґрунтованими і достовірними, а дисертаційна робота містить наукову новизну та практичне значення.

Мова дисертації «Методичні засади архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку (на прикладі КНР)», професійна та наукова.

Під час написання дисертації, наукових статей, тез доповідей для конференцій Чжао Хунцзюань дотримувалася принципів наукової доброчесності.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях, зарахованих за темою дисертації. Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження Чжао Хунцзюань відображено в 6 наукових публікаціях, з них: 5 статей в наукових фахових виданнях України (3 одноосібні публікації та 2 публікації у співавторстві), 1 наукова праця у співавторстві в іноземному фаховому виданні, включеному до наукометричної бази SCOPUS та Web of science, у 10 тезах для наукових конференцій різного рівня, про що свідчать відповідні сертифікати учасника.

Таким чином можна дійти висновку, що усі згадані публікації повною мірою відображають основні положення дисертації, що дало змогу науковій спільноті ознайомитись із основними результатами дослідження.

Основними здобутками дисертації, на думку опонента, є:

1. Системний підхід до вирішення проблеми формування архітектури закладів для літніх людей.
2. Сформовані принципи та відповідні ним прийоми архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для літніх людей.
3. Завдяки коректному визначенню факторів впливу, вивченню існуючих класифікаційних та типологічних позицій, стилю життя літніх людей в КНР вдалося створити грамотну структурну модель та надати пропозиції щодо оновлення типологічного ряду таких закладів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Поряд з позитивною оцінкою до роботи є певні зауваження і побажання:

1. Підрозділ 1.4. «Класифікація закладів соціального захисту для людей літнього віку» рис 1.15 доречно було б доповнити класифікаційною ознакою «за режимом роботи», оскільки дана ознака має значний вплив на формування архітектурно-планувальних рішень закладів соціального захисту для людей літнього віку.

2. На рис.21. у підрозділі 2.1. «Загальна методика дослідження» серед методів дослідження зазначений метод експертних оцінок, однак не зазначено кого саме було задіяно і які рекомендації отримано: щодо місткості, складу, площ приміщень тощо. Отримані результати могли б сприяти виявленню існуючих недоліків функціонуючих закладів, а також окреслити можливі подальші перспективи розвитку, що стало б вагомими підґрунтям для дослідження. Також не вказано які саме об'єкти (України, КНР, США, УК тощо) було досліджено за допомогою методу натурального обстеження.

3. У підрозділі 3.1. «Містобудівне розміщення закладів соціального захисту у структурі міста» мало уваги приділено питанню особливості формування мережі закладів соціального захисту для людей літнього віку.

4. Підрозділ 3.2. «Пропозиції з номенклатури перспективних типів закладів соціального захисту для людей літнього віку» рис. 3.1 доречно б доповнити особисто авторськими графічними прикладами можливих проектних типів.

Загалом, зроблені зауваження суттєво не впливають на високу оцінку дослідження та не зменшують його наукову новизну.

Загальна оцінка дисертації. На підставі проведеного аналізу представлених на розгляд матеріалів, слід вважати, що дисертаційна робота Чжао Хунцзюань на тему «Методичні засади архітектурно-планувальної організації закладів соціального захисту для людей літнього віку (на прикладі КНР)», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі 19 Архітектура та будівництво, спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44, наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з

Наказом Міністерства освіти і науки №759 від 31.05.2019 р.), а також, відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА.

Дане дослідження виконане на досить високому рівні і є самостійним, завершеним дослідженням, що має теоретичне і практичне значення, містить цінні наукові положення та науково обґрунтовані результати у сфері архітектури, має теоретичне і практичне значення, а її авторка - Чжао Хунцзюань - заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент:

Доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри архітектури та
просторового планування ДНП Державний
університет "Київський авіаційний інститут"
Заслужений діяч науки і техніки України

О. І. Жовква

Підпис д.арх., професора
Жовкви О.І.

«засвідчую»:

Вісний секретар КНУБА

Ульяна Павлов